

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Kato“, „Kotovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Ne zaprite reklamacije so poštno proste.

Naša kmečka šola.

(Od uglednega pristaša z dežele.)

„Slovenski Gospodar“ nas je razveselil s poročilom, da so se v finančnem odseku koroškega dež. zbora zedinili na vodilno načelo za delno preosnovo ljudskega šolstva. Sestletni obisk in štiriletna obvezna nadaljevalna šola! Kjer zahtevajo potrebe, poldnevni pouk! Da bi pač iz drugih deželnih zborov tudi to slišali.

Kmečki poslanci bi naj zastavili povsod svoje moči, da bi se to zgodilo, kar so koroški liberalci za potrebno spoznali. — Deželam in občinam bi se že neznošna šolska bremena polajšala, in ubogemu kmetu bi bila velika pomoč.

Gotovo bi neprijatelji kmeta kričali, ko bi to ne bil predlog liberalcev: „To je nazačovanje! Vi ne privoščite kmetu izobrazbe!“ A take besede so slepile. Ali ni ravno nadaljevalni pouk za izobrazbo?

Tisti otroci, ki ne marajo po šletnem šolskem obisku več za knjigo in pero, čez pet let tako slabo berejo in pišejo, kakor bi bili samo eno leto malomarno hodili v šolo. Izobrazijo se pa tisti, kateri po obisku šole radi po berilu segajo. Kako se zasmehuje poldnevna šola! In vendar grajajo zdravniki celodnevno šolo radi telesnega razvika otrok. Pridni vzgojitelji dosežejo na poldnevni šoli uspehe, kateri ne zaostajajo za celodnevno. Kaj pa za kmeta pomeni poldnevna šola, je lahko vsakemu znano.

Koroški liberalci nadalje privoščijo kmetu, da bi se v šoli na prihodnji poklic otrok oziralo. Tudi štajerski deželni šolski svet je naročil okrajnim šolskim svetom, naj se med prošnji upoštevajo tisti, kateri so večji in vneti za pouk v kmetijskih panogah. — Pri šolah vidiš kjerbodi drevesnico in čebelnjak; če pa vprašaš šolarje, ali so se učili tudi v sadjereji in čebelarstvu, dobil boš nepovoljen odgovor. Mar so kupili krajni šolski sveti čebelnjak samo za zabavo učitelju, in prostor za drevesnico le za njegov dobiček? Nadzorniki naj bi se prepričali, ali so se otroci pri drevesnici in pri čebelnjaku kaj naučili.

PODLISTEK.

Naše jeruzalemsko romanje.

(Dalje.)

3. Cerkev božjega groba.

O Jeruzalemu in drugih svetih krajih v Palestini sem že marsikaj bral, in tako tudi več ali manj drugi romarji, saj smo dobili pred leti po Mohorjevi družbi lepo knjigo „Jeruzalemski romar“, in pozneje so razni listi opisovali jeruz. romanje, tako tudi naš list (l. 1899). Ko sem se odločil, iti letos v Jeruzalem, sem si pustil 1. brado rasti, 2. sem natančneje študiral razne knjige o Palestini. In nesel sem celi Jeruzalem s seboj v glavi. Ampak zgodilo se mi je nekaj čudnega. Razpoznal sem iz daljave Sijon in Oljsko goro, potem pa mi je vse odreklo, kar sem bral in se učil, vse je nekam zbežalo, vedel nisem ničesar več. Naj pa bo, sem si mislil. Kjer imamo čisto, bistro studenčnico, se ne brigamo za umetno napeljavno vodo. Knjige, ve se pojdite solit, tu imamo sedaj pred očmi sami vse in še več, kakor nam ve poveste. Nič ni bolj nadležnega, kakor brati in opisovati kraje in umetnine, katerih čitatej ni videl, še dobre slike ne morejo popolnoma nadomestiti tega, da človek sam gleda dotični kraj ali umetnino. Vsled tega bi bilo tudi brezpomembno, če bi vam sedaj v „Gospodarjevem“ podlistku — brez slik — natančno opisoval lego Jeruzalema in umetnosti njegovih svetišč. Kakor je bilo že v uvodu omenjeno, je namen tem vrsticam le ta, podati glavne vtise prvega slovenskega romanja v Jeruzalem.

Vse beži z dežele, ker mladini preseda kmečko delo. Ljubezni do kmečkega doma manjka. Rajši po mestih stradajo in boleajo, kakor bi na rodni zemlji pridelovali kruh za svojo in potrebo drugih. — Kmetje, oglasite se za polajšanje šolskih bremen in za praktično preustrojo šolskih postav za šolo na kmetih. — Mesta, tovarne, rudokopi naj imajo, kar jim prija, nam pa dajte, kar je nam nujno potrebno!

Razkosovanje kmečkih posestev.

Iz Slov. goric, 19. okt.

Pri nas ne mine skoro teden, da ne bi izginil kak kmet iz svojega, po stariših podedovanega posestva. Prodaja, zlasti pa razkosavanje posestev, se vrši pri nas kar v veliki meri in nekam sistematično. Da mora to peljati k poginu kmetijstva v Slovenskih goricah, je pač samoobsebi umevno. A največ imajo v tem oziru na vesti razkosevalci posestev sami, kateri bi pri nas pač opravičeno smeli imenovati „mesarje kmečkih posestev.“ Ti „mesarji“ kmečkih posestev imajo svoje agente in špijone, ki jim naznanjajo, kateri kmet je ravno kar najbolj v denarni stiski ter porabi to priliko, da ga vjamejo v svoje zanjke. A tudi rodbinske razprtije in druge nesreče so jim posebno dobrodošle za njihove umazane name-ne.

Zlasti nečuvstvo je postopanje nekih „kompanjov“, ki kar v „kompaniji“ razkosavajo kmečka posestva. Tako je ta „kompanija“ porabila neko razprtijo med možem in ženo, da je kupila od moža njegovo posestno polovico po jako nizki ceni. Žena sicer noče prodati svoje polovice, toda izročena jim je vendar na milost in nemilost, kajti na posestvu je vknjiženih več upnikov. Ker jim ne bo hotel nihče plačevati obresti („kompanija“ nalašč ne bo plačevala obresti, a žena sosesestnica pa tudi ne bo mogla od vseh vknjiženih dolgov plačevati obresti, ker pripada le polovica dolga na njo), bo prišlo posestvo dražbenim potom na prodajo. Ženine polovice ne bo nihče hotel kupiti, ker skupno s „kompanijo“ ne more gospodariti na tem posestvu, in tako bo ta čedna „kompanija“ dobila za slepo ceno to posestvo. Še nekaj k temu slučaju! Ta čedna „kompanija“ je baje sedaj že celo pripravljena, prejšnje možovo polovico prodati ženi, ako ji (kompaniji) da zaslužka 2000 K (reci in

piši dva tisoč kron). Ali se ne da ničesar proti takim kupčijam ukreniti? Kje so oblasti, kje vlada, kje postav? Oblasti dajejo žalibog celo koncesije takim razkosevalcem in postava je v tem oziru jako pomankljiva!

Tukaj je treba v prvi vrsti samozavesti kmetov, da take pijavke naženejo od hiše, da ničesar od njih ne kupijo. A če že nekateri kmet mora res svoje posestvo razprodati in razkosati, ali bi njemu samemu škodil dobiček, katerega vtaknejo ti „mesarji“ kmečkih posestev v svoje globoke žepe?

Nadalje lahko uspešno zastavijo pot tem „mesarjem“ naše posojilnice in hranilnice, da v nobenem slučaju, kjer ima tak „mesar“ zraven svoje roke, ne dovolijo brezbremskega odpisa posameznih parcel ali pa vložkov, ampak da nemudoma tirjajo nazaj celi dolžni znesek!

Tudi gg. notarji in odvetniki, pri katerih delajo stranke kupne pogodbe, naj bi kmečke stranke natančno poučili ali pa take kupčije preprečili, zlasti v slučajih, kjer hoče le mož ali pa žena svojo posestno polovico prodati.

Mi pa bodemo z naprejem vsako prodajo in razkosavanje posestev potom teh „mesarjev“ objavili v naših listih, da ljudstvo spozna svoje „prijatelje“. Obrniti moramo vso pozornost na te žalostne razmere, dokler še ni vse zamujeno. Na vsak način moramo delovati na to, da bomo tem „mesarjem“ preprečili njihovo pogubonosno „delovanje“.

Politični ogled.

Mala politična naznanila.

Dne 22. oktobra: Kranjski deželni predsednik baron Schwarz je izdal odlok, s katerim je z ozirom na to, da je stopil odlok z dne 31. avgusta 1910, s katerim je bil ljubljanski občinski svet razpuščen, v pravno moč, odredil nove volitve za občinski svet stolnega mesta Ljubljane na podlagi novega volilnega reda z dne 17. t. m. Priprave za volitve se naj takoj pričnejo. Kdaj se bodo vršile volitve, se bo določilo pozneje. — Sliši se, da bomo kmalu izgubili sedanjega finančnega ministra Bilinskega, ki je hotel uvesti tisti glasoviti vinski davek. Baje se je vladar sam izrazil o njegovem gospodarstvu: „Ne gre dobro.“ — V Soliji na Bolgarskem se z vso gotovostjo govori, da se ustanovi četverozeveza, v kateri bi bile Bolgarija, Srbija, Grška in Črna gora.

Čijo in pišejo: Nočemo, da bi ta (Kristus) kraljeval nad nami, ki hočemo zatreti med Slovenci krščansko vero, ki ravno iz judovskih virov zajemajo blato in ga mečejo na krščanske zastave, na katero so prisegli pri krstu.

Ob božjem grobu nas je navdušeno pozdravil v slovenskem jeziku frančiškan pater Benignos. Snaj kot zastopnik glavnega variha svete dežele, in je bil nalašč zato poslan iz Kahire v Egiptu v Jeruzalem. Pripomniti nam je, da se nam je pridružil tudi nekaj Slovencev iz Aleksandrije, ki sicer niso bile med številom romarjev.

Zahvalil se je za pozdrav tajnik glavnega odbora, g. Kalan, urednik v Ljubljani. Ko smo opravili svojo pobožnost, smo se po skupinah razšli v svoja gostišča, in sicer I. skupina v avstrijsko gostišče, II. in III. v frančiškansko „Casa nuova“ (Nova hiša), IV. in V. pa v francosko gostišče oo. asumpcionistov. Ta gostišča so veličanske stavbe nalašč za sprejemanje romarjev. Pri mizi ni bilo nikakšnega razločka med razredi, cela skupina — 100 ljudi — smo bili v eni dvorani in bili enako postreženi.

Na malo gospojnico smo se zopet zbrali vsi v cerkvi božjega groba, kjer je ljubljanski knezoškof imel ganljiv nagovor in slovesno sveto mašo, med katero so vsi romarji svetnega stanu sprejeli iz škofevih rok sv. obhajilo. — Božji grob je bil ves čas našega jeruzalemskega bivanja duševno središče, kamor smo tudi o prostem času radi zahajali. Stavbe cerkve božjega groba in njene umetnosti ne bomo opisovali, omenimo le glavna svetišča, ki se nahajajo v tej cerkvi.

Do časov cesarja Konstantina sta bila grob in Kalvarija zasuta, nad grobom je dal cesar Hadrijan postaviti malikovalsko podobo. Konstantin je dal po-

Bilo je v sredo zvečer dne 7. septembra, pred praznikom vojstva Marijinega, ko smo prišli s procesijo v cerkev božjega groba. Za nas je bila to Velika sobota, slovesna kakor še nikoli poprej. Pod močeno kupolo je zadonela slovenska velikonočna pesem: „Zveličar gre iz groba... aleluja.“ Skoraj z gotovostjo lahko trdimo, da je odmevala prvikrat ob božjem grobu in ob jeruzalemskih ulicah slovenska pesem. Nismo prišli v Jeruzalem kot pritliklana kakega drugega naroda, prišli smo kot narod slovenski, ne kot Kranjci ali Štajerci, ampak Slovenci. Ni bila to kaka politična demonstracija, ampak enostaven izraz naše narodne osebnosti, ki nam je dana po naravi in zajamčena po državni postavi. Vojaki iz naših krajev so nekaj pomagali Titu razdevati stari Jeruzalem, naši pradedje so se z drugimi krščanskimi vitezi bojevali ob času križarskih vojsk za osvoboditev Jeruzalema, pa le kot vitezi rimsko-nemškega cesarstva, kot narod še nas Jeruzalem ni videl. Mi smo prišli kot Slovenci prvi poklonit se Onemu, ki je dal apostolom naročilo: „Pojdite in učite vse narode...“, in nas so v duhu spremljali vsi, ki so ostali doma in kateri vedo ceniti neprecenljiv zaklad Kristusovega evangelija. Naše romanje je bilo tedaj poklon in zahvala Zveličarju sveta, ki nam je pot, resnica in življenje. To je bila prva misel, ki smo jo položili na posvečeni kamen božjega groba. In druga je bila spoznanje naše nevrednosti, stopiti pred Zveličarjev grob, ker so tako slabo v nas vresničeni nauki njegovi. In tretje, kar smo položili na Zveličarjev grob, je bila iskrena prošnja, naj bi tudi naš narod vstal k novemu življenju in naj bi ostal zvest Onemu, ki je rekel: „Kdor hodi za menoj, ne hodi po temi.“ V svoje prošnje in molitve smo pa vključili tudi tiste naše zaslepljene rojake, ki posnemajo trdovratne Jude, ž njimi vred kri-